

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมในการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร บ้านป่าคา หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
ชื่อผู้เขียน	นายพงษ์ศักดิ์ อภิศักดิ์สุนทร
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาภูมิสังคมอย่างยั่งยืน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ศรีเงินยวง

บทคัดย่อ

การศึกษามีส่วนร่วมในการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร บ้านป่าคา หมู่ที่ 3 ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร และ 2) เพื่อศึกษามีส่วนร่วม และแนวทางการจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 17 ราย และพื้นที่จำนวน 51 ไร่ 3 งาน 77 ตารางวา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการตรวจสอบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนบ้านป่าคา เป็นกลุ่มชนเผ่าอาข่ามีการตั้งถิ่นฐานมาในพื้นที่ตั้งแต่ปี 2490 จนถึงปัจจุบัน และเป็นพื้นที่หมู่บ้านภายใต้การพัฒนาของโครงการพัฒนาอ้อยดุง โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และลดปัญหาเรื่องยาเสพติดในพื้นที่ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงของประเทศ ชุมชนบ้านป่าคามีการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรรโดยมีคณะกรรมการดูแลร่วมกับคณะกรรมการชุมชน พร้อมกำหนดกฎระเบียบร่วมกันในการใช้ประโยชน์ที่ดินพื้นที่บริเวณต้นน้ำ พื้นที่ป่าช้า พื้นที่สาธารณะของหมู่บ้าน และพื้นที่บริเวณลำห้วย เช่น ห้ามมีการบุกรุกใช้พื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร โดยไม่ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการหมู่บ้าน หากฝ่าฝืนปรับ 1,000 บาท และทำการรื้อถอนต้นพืช หรือห้ามบุกรุกแผ้วถางและปลูกกาแฟบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำ และใกล้แหล่งน้ำ หากมีการฝ่าฝืนปรับ 1,000 บาท และทำการรื้อถอนต้นพืชทั้งหมด ขณะเดียวกันแต่ละครอบครัวที่จัดการพื้นที่ป่าโดยใช้ความรู้เรื่องระบบวนเกษตร มีการปลูกกาแฟอาราบิก้าเป็นพืชหลัก และมีการจัดระบบการใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ ดิน และน้ำ ในที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร โดยใช้หลักการไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ที่พัฒนาจนเป็นรูปแบบการจัดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่านอกเขตพื้นที่จัดสรร

Title	Participatory Management of Cultivation Land within the Forestry Area beyond the Allotted Zones in Ban Paka, Moo 3, Mae Fah Luang Sub-district, Mae Fah Luang District, Chiang Rai Province
Author	Mr. Pongsak Apisawatsoontorn
Degree	Master of Science Geosocial Based Sustainable Development
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr. Kriangsak Sri-ngernyuang

ABSTRACT

The objectives of this study were to explore: 1) the community context related to the participation in the management of cultivation land within the forestry area beyond the allotted zones and 2) community participation and a guideline for cultivation land management within the forestry area. The sample group in this study consisted of 17 local people. Locale of the study covered an area of 51 rai – ngan – 77 wa². Data collection was done through informal interview, observation, in-depth interview, and knowledge exchange venue. Data were monitored continually.

Findings showed that Ban Paka was an Akka community which was settled in 1947. It was located in the area of Doi Tung royal development project aiming at rehabilitating natural resources and reducing drug problem. Ban Paka community utilized the land within the forestry area beyond the allotted zones. There was a committee and a community committee determining rules and regulations on the utilization of watershed area, graveyard, village public area, and creek area. Encroachment of and area beyond the allotted zones was prohibited and 1,000 fine would be done if there is violation. Meanwhile, knowledge in the agro-forestry was applied in forest area management. Arabika coffee was the major crop grown there. Also, there was the system management on soil and water utilization / conservation based on the principle of 3 crop types – 4 benefits. This was developed until it was the model of land utilization management in the area beyond the allotted zones.